

T.C.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU

Erişim ve Tarifeler Dairesi Başkanlığı

Tarih : 18.01.2024

Sayı : 24-001

Konu: Eylül 2020 itibariyle görüşe açılan *Türk Telekom Referans Tesis Paylaşımı ve Aydınlatılmamış Fiber Teklifinin (RETPAFT) Revize Edilmesine* ile *Referans Ortak Yerleşim ve Bina Erişim Teklifinin (ROYBET) Revize Edilmesine* ilişkin **referans tekliflerin** aradan geçen süre ve yaşanan gelişmeler de gözetilerek yasal mevzuat gereği **YENİDEN GÖRÜŞE AÇILMASI** isteğini içerir yasal başvurudur

A. 2019 Tarihli Pazar Analizi ve Görüşe Açılan Referans Teklifler

1. 5809 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda; etkin rekabetin mevcut olmadığı elektronik haberleşme sektöründe ilgili pazarların ve etkin piyasa gücüne sahip işletmecilerin belirlenmesi, rekabetin tesisi, korunması ve geliştirilmesi amacıyla söz konusu işletmecilere belirli yükümlülükler getirilmesi, pazar analizleri ile sağlanmaktadır. Bu çerçevede, pazar analizleri elektronik haberleşme sektöründeki düzenlemeler bakımından son derece önemli olup aynı zamanda düzenleyici kurumların sektör paydaşları ile görüş alışverişinde bulunmalarına, getirilebilecek yükümlülükler ile öngörülen amaçların açıklanmasına, getirilen yükümlülüklerin bir sonraki pazar analizi sürecinde gözden geçirilebilmesine, düzenlemelerin etkinliğinin izlenebilmesine de katkı sağlamaktadır.

2. Ülkemizde pazar analizleri 27.11.2012 tarihli ve 28480 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Pazar Analizi Yönetmeliği kapsamında yapılmakta olup, burada belirlenen usulle hazırlanan “Toptan Sabit Yerel ve Merkezi Erişim Pazarları Analizi” Nihai Dokümanı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu’nun 31.12.2019 tarih ve 2019/DK-SRD/338 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

3. Anılan Kurul kararı ile onaylanan “**Toptan Sabit Yerel Erişim Pazarı**” ve “**Toptan Sabit Merkezi Erişim Pazarı**”nın ikisinde de Türk Telekomünikasyon A.Ş. EPG’ye sahip işletmeci olarak belirlenmiş ve

- erişim, ortak yerleşim ve tesisi paylaşımı,
- tarife kontrolüne tabi olma,

- referans erişim teklifleri hazırlama ve yayınlama,
- ayırım gözetmeme ve şeffaflık,

başta olmak üzere bir dizi yükümlülüğe tabi kılınmıştır.

4. Kurul kararının yayınlanmasından sonra hazırlanan “*Türk Telekomünikasyon A.Ş. Referans Ortak Yerleşim ve Bina Erişimi Teklifinin (ROYBET) Revize Edilmesine*” ve “*Türk Telekomünikasyon A.Ş. Referans Tesis Paylaşımı Aydınlatılmamış Fiber Teklifinin (RETPAFT) Revize Edilmesine*” ilişkin kamuoyu görüşlerinin alınması için duyuru yapılmış ve taslak tekliflere ilişkin görüşlerin 02.09.2020 tarihine kadar Kurum’a iletilmesi istenilmiştir.

5. TELKODER ve işletmeciler tarafından anılan taslak tekliflere dair görüşler sunmasından sonra RETPAFT taslağının 3 nolu eki olan “*Başvuru Usul ve Esasları*” hakkında Ağustos 2021’de görüşler alınmış ancak ne yazık ki sonrasında bu taslaklar ve referans tekliflerle ilgili bir gelişme olmamıştır.

B. 2020 Yılından Bu Yana Onaylanmamış Referans Tekliflerin Geçerliliğini Yitirmiş Olması

6. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu’nun 31.12.2019 tarih ve 2019/DK-SRD/338 sayılı kararıyla onaylanan “**Toptan Sabit Yerel Erişim Pazarı**” ve “**Toptan Sabit Merkezi Erişim Pazarı**” nihai dokümanları ile Türk Telekomünikasyon A.Ş. EPG olarak belirlenmiş ve diğer yükümlülüklerin yanı sıra referans erişim teklifleri hazırlama ve yayınlama yükümlülüğüne de tabi kılınmıştır.

7. Mevzuat hükümleri gereği, yükümlülüğün getirilmesinden sonra en geç 3 ay içerisinde teklifler hazırlanıp görüşe/onaya sunulması gerekirken, **Eylül 2020’de görüşe açılan taslaklarla ilgili, aradan geçen sürede hiçbir gelişme yaşanmamıştır.** Bu durumda, 2019 tarihli pazar analizinin dahi 3 yıllık süresi dolmuş ve yenilenmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

8. 2024-2028 yılları için hazırlanan ve kabul edilen 12.Kalkınma Planı’nda “*Bilgi ve İletişim Teknolojileri*” başlığı altında bir dizi tespit ve hedefe yer verilmiştir.

Tablo 28: Bilgi ve İletişim Teknolojileri Hedefleri

	2022	2023	2028
Mobil Genişbant Abone Yaygınlığı (%)¹	84	87 ²	100
Fiber Genişbant Abone Yaygınlığı (%)¹	6,7	7,4 ²	11,0
BM-ITU Küresel Siber Güvenlik Endeksinde Türkiye'nin Sıralaması	11 ³	11 ³	9
İnternet Kullanım Oranı (%)	85,0	87,1	96,5
Kadınların İnternet Kullanım Oranı (%)	80,9	83,3	95,0
Erkeklerde İnternet Kullanım Oranı (%)	89,1	90,9	98,0

Kaynak: 2023 yılı verileri Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, TÜİK ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği gerçekleşme tahmini olup 2028 yılı verileri On İkinci Kalkınma Planı hedefleridir.

(1) Abone sayısının nüfusa oranıdır.

(2) 2023 yılı 2. çeyrek verisidir.

(3) 2020 yılı verisidir.

9. Kalkınma Planı'nda, bilgi ve iletişim teknolojileri kısmında, amaç;

575. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yerli katma değerin artırılması, bu teknolojilerin etkin ve yaygın kullanılması yoluyla ekonomide verimliliğin ve rekabetçiliğin sağlanması ve orta vadede ülkemizin teknolojiye dışa bağımlılığının azaltılması temel amaçtır.

olarak vurgulanırken hedefler de,

576. Teknolojik gelişmeler ışığında kamu ve özel sektör eliyle işletilen **elektronik haberleşme altyapılarının rekabetçiliği ve sürdürülebilirliği** sağlanacaktır.

576.1. Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanarak yürürlüğe konulacaktır.

576.2. Kamu sahipliğinde bulunan **elektronik haberleşme şirketleri, sektörde rekabeti ve altyapının bütüncül bir şekilde yönetimini** sağlamak üzere yeni hizmet ve işletme modelleri göz önünde bulundurularak yeniden ele alınacaktır.

576.3. Paydaşlarla işbirliği içerisinde **rekabetin güçlendirilmesine yönelik düzenlemeler yapılacaktır.**

577. **Yüksek hızlı, kaliteli, güvenli ve uygun maliyetli erişim imkânı sunan sabit ve mobil genişbant altyapıları yaygınlaştırılacaktır.**

577.1. Elektronik haberleşme sektöründe rekabetin güçlendirilmesi amacıyla altyapı kurulumuna ilişkin izin ve geçiş hakkı, altyapının ortak kullanımı ve tesis paylaşımı süreçleri iyileştirilecektir.

olarak ifade edilmiştir. Belirlenen amaca ve özellikle **yüksek hızlı, kaliteli, güvenli ve uygun maliyetli erişim imkanı sunan sabit ve mobil genişbant altyapılarının yaygınlaştırılabilmesi**, yukarıda aktarılan pazar analizleri ve bu analizler sonucunda EPG belirlenen işletmecilere getirilen yükümlülüklerin ivedilikle ve etkin bir şekilde uygulamaya geçirilmesine bağlıdır. Aksi takdirde

sektörde rekabeti ve sürdürülebilirliği sağlamak mümkün olmayacaktır.

10. Zira, ilgili pazarlarda Etkin Piyasa Gücü'ne (EPG) sahip işletmecinin tesbiti ve ve söz konusu pazarlarda erişim sağlamakla yükümlü kılınan işletmecilere, erişimin sağlanmasına ilişkin hüküm, koşul ve ücretleri aleni hâle getirmelerine yönelik olarak **Referans Erişim ve/veya Arabağlantı Teklifi hazırlama yükümlülüğü getirebilmesi** yoluyla; EPG'ye sahip işletmeciler, referans erişim tekliflerinde yer alan usul, esas ve ücretlerle erişim sağlamakla yükümlü hale gelirken, EPG'ye sahip işletmeciden erişim hizmeti talep edecek işletmeciler, **asgari olarak hangi şartlarda erişim elde edebileceklerini öngörme ve stratejilerini buna göre belirleme imkânını elde edebilmektedir.**

11. Anılan düzenleme ve yükümlülüklerle bir yandan rekabetin tesisi ile etkin bir piyasaya erişilmesi, bir yandan **şeffaflık ve öngörülebilirliğin** tesisi mümkün hale getirilmiştir. Özellikle içinde bulunduğumuz dönemde enflasyon olgusunun yeniden öne çıkması, üç yılı aşkın bir süre önce yapılan projeksiyonların tümünün geçersiz kılınmasına sebep olduğu bir zamanda, kural ve uygulamaların öngörülebilirliği işletmeciler açısından çok daha büyük önem kazanmıştır.

12. Bu doğrultuda, Eylül 2020'de görüşe açılan ve EPG olarak belirlenen Türk Telekom'a getirilen yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi açısından büyük önem taşıyan referans tekliflerin aradan geçen sürede revize edilmemiş olması karşısında, ivedilikle "*Türk Telekomünikasyon A.Ş. Referans Ortak Yerleşim ve Bina Erişimi Teklifinin (ROYBET) Revize Edilmesine*" ve "*Türk Telekomünikasyon A.Ş. Referans Tesis Paylaşımı Aydınlatılmamış Fiber Teklifinin (RETPAFT) Revize Edilmesine*" ilişkin kamuoyu görüşlerinin alınmasını ve akabinde uygulamaya geçilmesini talep zorunluluğu doğmuştur.

C. Mevzuat Uyarınca Üç Yılda Bir Yenilenmesi Gereken Pazar Analizleri ve Referans Tekliflerin Anlamı

13. 5809 sayılı EHK'nın "*Rekabetin sağlanması*" başlıklı 7.maddesinde;

MADDE 7 – ..(3) Kurum, yapacağı pazar analizleri sonucu ilgili pazarlarda etkin piyasa gücüne sahip işletmecileri belirleyebilir. Kurum, etkin rekabet ortamının sağlanması ve korunması amacıyla etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere yükümlülükler getirebilir. Aynı ve/veya farklı pazarlarda etkin piyasa gücüne sahip olan işletmeciler arasında söz konusu yükümlülükler açısından farklılaştırma yapılabilir.

hükmü varken "*Referans erişim teklifi*" başlıklı 19.maddesinde de;

MADDE 19 – (1) Kurum, erişim yükümlüsü işletmecilere referans erişim teklifi hazırlama yükümlülüğü getirebilir. Kurum tarafından referans erişim teklifi hazırlama yükümlülüğü getirilen işletmeciler, bu yükümlülüğün getirildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde söz konusu teklifleri Kurumun onayına sunmakla yükümlüdürler.

(2) Kurum, bu Kanunun 4 üncü maddesindeki ilkeleri göz önünde bulundurarak, referans erişim tekliflerinde gerekli değişikliklerin yapılmasını işletmecilerden isteyebilir. İşletmeciler, Kurumun istediği değişiklikleri belirtilen biçimde ve verilen sürede yerine getirmekle yükümlüdürler. Verilen süre içerisinde Kurumun istediği değişikliklerin yapılmaması halinde, Kurum bu değişiklikleri re'sen yapabilir.

(3) **Kurum uygun gördüğü teklifleri onaylar. İşletmeciler, Kurum tarafından onaylanan referans erişim tekliflerini yayımlamakla** ve Kurum tarafından onaylanan referans erişim tekliflerindeki şartlarla erişim sağlamakla yükümlüdürler.

(4) Bu maddenin uygulama usul ve esasları Kurum tarafından belirlenir.

düzenlemesi getirilmiştir. Bu hükümlerin uygulanmasına dair **Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği'nin** "Yükümlülük Getirilmesi" başlıklı 7.maddesinde,

MADDE 7 – (1) İlgili pazarda etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere Kurum tarafından, işletmecilerin yetkilendirmeleri ile bu Yönetmeliğin 9, 14 ve 15 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla bu Yönetmeliğin 8 ilâ 16 ncı maddelerinde belirtilen yükümlülüklerden biri, birkaçı veya tamamı getirilir. Aynı ve/veya farklı pazarlarda etkin piyasa gücüne sahip olan işletmeciler arasında yükümlülükler açısından ilgili pazar veya pazarlarda rekabet düzeyini etkileyen unsurlar ile 5 inci maddede yer verilen ilkeler dikkate alınarak farklılaştırma yapılabilir. Farklılaştırma, işletmecilere getirilebilecek yükümlülüklerin seçimi ve/veya seçilmiş olan yükümlülüklerin uygulama detaylarının farklılığı şeklinde olabilir.

denirken "*Referans erişim teklifleri ve şeffaflık*" başlıklı 11.madde de;

MADDE 11 – (2) Kurum, ilgili pazarda etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere arabağlantıyı da içerecek şekilde referans erişim teklifleri hazırlama yükümlülüğü getirebilir. Kurum tarafından referans erişim **teklifi hazırlama yükümlülüğü getirilen işletmeci, söz konusu yükümlülüğün getirildiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde** referans erişim teklifini hazırlayarak Kuruma göndermekle yükümlüdür...

denilerek usul ve esaslar belirlenmiştir. Yanı sıra, pazar analizleri de 27.11.2012 tarihli ve 28480 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Pazar Analizi Yönetmeliği** kapsamında yapılmakta olup, Yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası gereği, **pazar analizleri en geç üç (3) yılda bir tekrarlanmak** ve daha önce analiz edilen pazarlardaki rekabet durumu ve işletmecilere getirilen yükümlülükler gözden geçirilmek zorundadır.

14. Bu yasal hükümler doğrultusunda; pazar analizi ile EPG olarak belirlenen ve referans teklif hazırlama yükümlülüğü getirilen işletmecinin en geç üç ay içerisinde teklifi hazırlayarak Kurum'a sunması, Kurum'un da makul bir sürede teklifi değerlendirip uygulamaya sokması gerekmektedir. Nitekim, dayanak pazar analizlerinin de üç yılda bir yenilenmesi gerektiği gözetildiğinde, **referans tekliflerin kabul ve onay süreçlerinin ivedilikle yerine getirilmesi gerekliliği açıkça ortadadır.**

D. Sonuç ve İstem

15. Bu yasal çerçevede, bařvurumuz zerine;

I. Eylül 2020 itibariyle görüşe açılan *Türk Telekom Referans Tesis Paylaşımı ve Aydınlatılmamış Fiber Teklifinin (RETPAFT) Revize Edilmesine ve Referans Ortak Yerleşim ve Bina Erişim Teklifinin (ROYBET) Revize Edilmesine*” ilişkin **referans tekliflerin** aradan geçen süre ve yaşanan gelişmeler de gözetilerek yasal mevzuat gereği **YENİDEN GÖRÜŞE AÇILARAK ivedilikle uygulamaya konulmasını,**

II. Bařvurumuza, Anayasa'nın 40.maddesine uygun olarak yazılı cevap verilmesini,

talep zorunluluğu doğmuştur.

Saygılarımızla,

Rıdvan UęURLU

Genel Sekreter

Halil Nadir TEBERCİ

Yönetim Kurulu Bařkanı

TELKODER

Serbest Telekomünikasyon İşletmecileri Derneęi